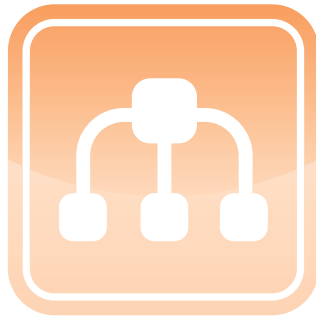

Programski
dokument
Mladinskega
sveta Slovenije

MLA DIN SKO ORGA NIZIR ANJE

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Programski dokument

Mladinskega sveta Slovenije

»MLADINSKO ORGANIZIRANJE«

Uredili:

Tanja Baumkirher, Nina Bakovnik, Tadej Beočanin

Pregled besedila:

Tanja Baumkirher, Nina Bakovnik, Staša Barbič

Oblikovanje:

Marko Bradica

Naklada:

1000 izvodov

Izdajatelj / založnik:

Mladinski svet Slovenije,
Erjavčeva cesta 4, Ljubljana
www.mss.si, info@mss.si

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Za izdajatelja:

Kamal Izidor Shaker

Publikacijo je sofinanciralo

Ministrstvo RS za šolstvo in šport,

Urad RS za mladino.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
URAD ZA MLADINO

Ljubljana, oktober 2010

UVODNE BESEDE

V Mladinskem svetu Slovenije smo za vključevanje, organiziranje, avtonomijo in demokracijo. Smo za mlade in mladinske organizacije, ker smo prepričani v koristi učenja, razvoja, odgovornosti in aktivnega državljanstva.

Kot krovno združenje nacionalnih mladinskih organizacij, ki pod svojim okriljem povezuje organizacije z različnimi interesnimi, nazorskimi ali političnimi usmeritvami, redno spremljamo položaj mladih in hkrati zastopamo njihova stališča v družbi. V želji po učinkovitem uresničevanju tega poslanstva razvijamo mladinske politike, preko katerih želimo položaj mladih in mladinskih organizacij tudi izboljšati.

Razvoj mladinskih politik pod okriljem MSS poteka v duhu tesnega sodelovanja vseh organizacij članic in njihovih predstavnic in predstavnikov v Komisiji MSS za mladinske politike. Člani in članice Komisije skupaj ter v okviru področnih delovnih skupin spremljajo in ocenjujejo aktualne problematike, s katerimi se soočajo mladi, se nanje odzivajo in pripravljajo programske dokumente z različnih področij.

Pred vami je programski dokument o mladinskem organiziranju v Sloveniji¹. Dokument je od priprave osnutka s strani Komisije do formalne potrditve s

¹ Dokument je bil sprejet na 18. redni seji Zbora MSS, 14. 9. 2010.

strani najvišjega odločevalnega organa Mladinskega sveta Slovenije prešel mnogo rok in glav. Pri njegovem nastajanju je tako preko demokratičnih procesov odločanja sodelovalo veliko število mladih, ogledali pa so si ga tudi nekateri strokovnjaki s področja stanovanjske problematike.

Hvala vsem, ki boste dokument prebrali, širili njegovo vsebino in pripomogli k izvrševanju predlaganih ukrepov.

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

MSS-129-10

MLADINSKO ORGANIZIRANJE

programski dokument

UVOD

O MLADINSKIH POLITIKAH

V zadnjih nekaj letih je mladinska politika v Sloveniji prišla na družbeno-politični dnevni red in postaja vse bolj pomembna in upoštevana. Od leta 2010 je opredeljena tudi v Zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS)², in sicer kot: » /.../ usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami /.../ «.

Mladinski svet Slovenije (MSS), krovno združenje nacionalnih mladinskih organizacij in ključni partner v socialnem dialogu na področju mladine, si prizadeva za razvoj mladinskih politik in posledično izboljšanje položaja mladih ter mladinskih organizacij. S tem namenom MSS pripravlja programske dokumente o različnih politikah, s katerimi relevantne družbene akterje poziva k implementaciji predlaganih ukrepov. Na podlagi

²¹ Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS), Ur.l. RS št. 42/2010. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=97951> (19. 8. 2010).

teh dokumentov - eden izmed njih je tudi pričujoči programski dokument o mladinskem organiziranju, se MSS loteva srečanj s političnimi odločevalci, odzivov na aktualna dogajanja, informiranja mladih in javnosti nasploh ter drugih ukrepov.

Mladinske politike so namenjene prav procesu ustrezne ureditve ključnih področij življenja in delovanja mladih. S programskimi dokumenti želimo v Mladinskem svetu Slovenije ta proces oblikovati po meri mladih.

PROGRAMSKI DOKUMENT »MLADINSKO ORGANIZIRANJE«

Vertikalni ukrepi, namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo in sooblikovanje mladinske politike, so veliko bolj razviti od horizontalnih ukrepov oz. od vključevanja mladinskih vsebin v različne resorne politike - šolstvo, zaposlovanje, socialo, zdravstvo, kulturo, stanovanjsko politiko itd. Kljub temu pa se tudi na področju mladinskega organiziranja pojavljajo težave, na katere želimo v Mladinskem svetu Slovenije z dokumentom opozoriti in predlagati ukrepe za njihovo odpravo.

Namen tega programskega dokumenta je torej opredeliti mladinsko organiziranje, izpostaviti nekatere nedoslednosti v okviru mladinskega organiziranja ter predlagati ukrepe za izboljšanje pogojev, v katerih se odvija.

DEFINICIJE

V mladinskem sektorju poznamo več vrst organizacij in tipov organiziranja. V grobem lahko organizacije razdelimo na mladinske organizacije in t.i. organizacije za mlade.

1. MLADINSKE ORGANIZACIJE

Mladinski svet Slovenije opredeljuje naslednje osnovne poteze mladinskih organizacij: **1. Starost članstva se giblje večinoma v starostnem intervalu, ki ga razumemo kot mladost.** Običajno se ustrezna starostna struktura zagotovi z določili v statutu ali drugih aktih organizacije. **2. Prostovoljno članstvo.** Vsak posameznik se včlani v organizacijo po lastni volji in ima tudi možnost izčlanitve. **3. Demokratična struktura.** Delovanje organizacije poteka po demokratičnih mehanizmih, ki zagotavljajo vključevanje celotnega članstva. Strukture in postopke ponavadi opredeljujejo akti o delovanju organizacije. **4. Delovanje v korist mladine.** Vsebinska področja, ki jih mladinska organizacija pokriva, sovpadajo s področji, ki zanimajo mladino. Tu lahko gre za splošno prepoznavne interese mladih, kot so izobraževanje, zaposlovanje ipd. ali pa za specifične, zaradi katerih je organizacija sploh nastala.

Pravni status in avtonomnost

Formalno registrirane mladinske organizacije so registrirane po Zakonu o društvih. Mladinski svet Slovenije pa za mladinske organizacije priznava tudi tiste, ki niso (samostojne) pravne osebe; le-te so lahko neformalne skupine ali del večje organizacije (mladinska sekcija, podmladek ipd.), če seveda ustrezajo zgoraj navedenim potezam. Ne glede na pravni status pa mora biti organizacija avtonomna v svojem delovanju, sploh če želi biti članica mladinskega sveta.

Članstvo

Pri mladinskih organizacijah poznamo **individualno in kolektivno članstvo**, npr. v društvih imamo individualno članstvo, društva pa se lahko združujejo v zveze društev – v tem primeru govorimo o kolektivnem član-

stvu. Za organizacije, ki imajo kolektivno članstvo, predvsem za mladinske svete, pogosto pravimo, da to niso »organizacije« v pravem pomenu besede, pač pa »strukture«, ker v njih sodelujoči posamezniki predstavljajo organizacijo in ne »samega sebe«.

MSS **mladinsko organizacijo** definira kot avtonomno demokratično prostovoljno združenje mladih, ki s svojim delovanjem omogoča mladim ustvarjanje načrtnih in nenačrtnih učnih izkušenj ter omogoča mladim oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje aktivnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo.

Upravljanje mladinske organizacije temelji na aktivnem udejstvovanju vseh njenih članov pri tem upravljanju, pri čemer je potrebno zagotoviti enake možnosti sodelovanja pri upravljanju vsem članom organizacije.

Pravnoorganizacijsko je oblikovana kot društvo, zveza društev ali avtonomna mladinska organizacija v večji članski organizaciji ter ima najmanj 90 odstotkov članstva v starosti do 29 let in najmanj 70 odstotkov članov vodstva v starosti od 15 do 29 let.

Glede na nivo delovanja delimo mladinske organizacije na nacionalne (tiste, ki imajo svoje enote v večini statističnih regij v Sloveniji) in lokalne (tiste, ki večinsko delujejo na nivoju lokalne skupnosti).

Mladinski svet je krovno združenje mladinskih organizacij, ki zastopa interese mladih in mladinskih organizacij. Mladinski svet lahko deluje na nivoju države (Mladinski svet Slovenije) ali na nivoju lokalne skupnosti - kot mladinski svet lokalne skupnosti. Mladinski sveti so ustanovljeni in delujejo na podlagi Zakona o mladinskih svetih.

2. ORGANIZACIJE ZA MLADE

Mladinske organizacije se torej od ostalih članskih organizacij razlikujejo po starostnih omejitvah in/ali programski osredotočenosti na mladino, lahko pa tudi po (ne)prostovoljnosti članstva. Na področju mladinskega dela poznamo še druge oblike organizacij; značilni so predvsem mladinski centri. Tovrstnim organizacijam pri MSS pravimo »organizacije za mlade«. Od mladinskih se razlikujejo po prvih treh potezah mladinskih organizacij,

skupno pa jim je delovanje v korist mladih.

Mladinski center je po definiciji MSS redno organizirano funkcionalno središče, čigar temeljna dejavnost je upravljanje z infrastrukturo, namenjeno mladim do 29. leta starosti, in ki zagotavlja ustrezne prostorske pogoje in opremo za izvajanje mladinskega dela ter ustrezno usposobljene kadre za podporo mladinskemu delu.

POMEN MLADINSKEGA ORGANIZIRANJA

Mladost razumemo kot obdobje vstopanja v odraslost, ki ga zaznamujejo t.i. točke odraščanja (zaključek rednega šolanja, odselitev od staršev, zaposlitev, zakonska zveza, otroci ipd.). Mladi naj bi se v tem obdobju opremili s kompetencami za avtonomno življenje, ki poleg kompetenc socialne in ekonomske neodvisnosti vključujejo tudi aktivno in odgovorno državljanstvo. Podlago za ekonomsko in socialno neodvisnost mladi usvojijo predvsem skozi formalno in neformalno izobraževanje in priložnostno učenje v družini in drugih socialnih mrežah; kompetence za aktivno in odgovorno državljanstvo pa lahko na najbolj neposreden način pridobijo v mladinskih organizacijah, ki predstavljajo edinstveno učno polje demokratičnih procesov. Mladinske organizacije ne le zagotavljajo demokratične postopke v svojem delovanju, ampak svoje člane z informiranjem, izobraževanjem in drugimi aktivnostmi tudi spodbujajo k aktivnemu vključevanju v te postopke, tako znotraj organizacije kakor v družbi nasploh.

1. ORGANIZIRANJE MLADIH JE V JAVNEM INTERESU

Zagotavljanje demokratične družbe temelji na odgovornih državljanih. Mladinske organizacije kot učno polje demokracije gradijo na mladem

» Mladinske organizacije kot učno polje demokracije gradijo na mladem posamezniku kot aktivnem in odgovornem državljanu, ki bo ta odnos ohranil tudi kasneje v življenju.

posamezniku kot aktivnem in odgovornem državljanu, ki bo ta odnos ohranil tudi kasneje v življenju.

Da se bo država razvijala, mora prepoznati interes tako v vzgajanju odgovornih državljanov kot tudi v maksimalnem vzpodbujanju avtonomije – to je v pridobivanju kompetenc za neodvisno življenje. Mladinske organizacije so tiste, ki usposablajo in omogočajo mladim, da vplivajo na družbo,

jim pomagajo na poti ekonomskega in socialnega osamosvajanja ter posledično ključno prispevajo k razvoju države.

2. DEMOKRATIČNOST DELOVANJA MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Da lahko mladinska organizacija nudi učno polje za aktivno in odgovorno državljanstvo, mora imeti demokratično strukturo, **ki omogoča in spodbuja participacijo vseh članov in članic na vseh ravneh.**

Elementi demokratične strukture so:

- ▶ **formalna urejenost demokratičnosti v aktih, ki določajo delovanje organizacije,**
- ▶ **predstavniško telo (celotnega ali - v primeru večjih organizacij - delegatskega članstva) kot najvišji organ odločanja v organizaciji,**
- ▶ **izvršilni organ, ki za svoje delo odgovarja najvišjemu organu,**
- ▶ **nadzorni organ.**

Demokratičnost mladinske organizacije se ne kaže le v njeni strukturi in predstavniskem sistemu upravljanja. Poleg osnovnih elementov demokratične strukture namreč dosega dodatne standarde demokratičnosti, ki omogočajo ustvarjanje učnega prostora za aktivno in odgovorno državljanstvo:

- ▶ Mladinska organizacija s svojo organiziranostjo in delovanjem omogoča redno izkušnjo sodelovanja celotnega članstva v delovanju in upravljanju organizacije in hkrati tudi spodbuja sprejemanje odgovornosti za upravljanje pri kar najširšem številu članov.
- ▶ Za mladinske organizacije je ključen proces sprejemanja odločitev, ki mora upoštevati značilnosti demokratičnega odločanja.
- ▶ Čas, potreben za potek komunikacije med članstvom in vodstvom organizacije, se podaljšuje glede na obseg članstva. Višja raven zagotavlja nižji ravni dovolj časa, da se seznanijo s predmetom odločanja, opravi potrebno razpravo in sprejme stališče.
- ▶ Mladinske organizacije zagotavljajo zadosten kvorum, ki je potreben za sprejemanje odločitev na posamezni ravni.
- ▶ Mladinske organizacije vzpostavljajo mehanizme, ki udeležujejo odgovornost izvršnih organov najvišjemu organu te organizacije.
- ▶ Mladinske organizacije v svojem delovanju in upravljanju zagotavljajo enakost možnosti sodelovanja celotnega članstva, ne glede na spol, raso, barvo kože, etnično ali socialno poreklo, genetske značilnosti, jezik, vero ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodnostni manjšini, premoženje, rojstvo, invalidnost, starost, spolno usmerjenost ali kakršnekoli druge osebne okoliščine.
- ▶ Mladinske organizacije članstvu zagotavljajo dostopnost do izobraževanja in usposabljanja ter do ustreznih informacij na vseh področjih svojega delovanja.

» Mladinske organizacije s svojimi aktivnostmi zvišujejo kvaliteto življenja v okoljih, v katerih delujejo, saj prinašajo nove ideje, krepijo medkulturno in medgeneracijsko solidarnost, dajejo pobude za spremembe in bogatijo ponudbo prostočasnih aktivnosti.

3. DELOVANJE MLADINSKIH ORGANIZACIJ ZVIŠUJE KVALITETO ŽIVLJENJA

Večletno članstvo v mladinskih organizacijah vodi v aktivno in odgovorno državljanstvo in izboljšuje kvaliteto življenja mladih tako v času vključenosti v organizacijo kot tudi pozneje v življenju, saj zagotavlja prido-

» Mladinske organizacije omogočajo, da mladi skozi mednarodno sodelovanje pridobivajo tudi pomembne kompetence s področja medkulturnega učenja in razumevanja raznolikosti.

bivanje znanj, veščin, pomembnih vrednot in družbene odgovornosti, kar pripomore k uspešnosti njihovega razvoja na vseh življenjskih področjih.

Mladinske organizacije s svojimi aktivnostmi prav tako izboljšujejo kvaliteto življenja v okoljih, v katerih delujejo, saj prinašajo nove ideje, krepijo medkulturno in medgeneracijsko solidarnost, dajejo pobude za spremembe in bogatijo ponudbo prostočasnih aktivnosti.

4. MEDNARODNO UDEJSTVOVANJE

Nacionalne mladinske organizacije so praviloma vključene v mednarodne krovne organizacije, dodana vrednost mednarodnih aktivnosti mladinskih organizacij pa je pogosto spregledana.

V mednarodnih mladinskih organizacijah je prav tako prisoten element učenja aktivnega državljanstva, ki je tudi osrednji element mladinskega organiziranja. Prav na mednarodni ravni (konkretno EU) so procesi skupnega oblikovanja politik ter izmenjave mnenj med deležniki in odločevalci zelo dobro razviti. Skozi mednarodno sodelovanje mladi pridobivajo tudi pomembne kompetence s področja medkulturnega učenja in razumevanja raznolikosti ter se pričnejo zavedati pomena sodelovanja med državami. Evropska oz. mednarodna raven delovanja mladinskih organizacij ponuja ogromno dobrih praks, s katerimi lahko mladinske organizacije obogatijo in nadgradijo svoje delovanje.

Vsak mednarodni dogodek, ki ga pripravijo nacionalne mladinske organizacije, je posledica srednjeročnega in dolgoročnega delovanja na mednarodnem področju in kot tak prispeva tudi k prepoznavnosti Slovenije na mednarodni ravni. Mednarodne organizacije z mednarodno dejavnostjo tako pomembno krepijo vlogo Slovenije v mednarodni skupnosti.

KLJUČNI IZZIVI MLADINSKEGA ORGANIZIRANJA V SLOVENIJI

Mladinske organizacije delujejo v slabih pogojih. Predvsem jih pestita finančna in kadrovska podhranjenost.

Iz finančne podhranjenosti sektorja izhajajo različne težave, s katerimi se mladinske organizacije soočajo. Za delovanje organizacij in zagotavljanje demokratičnih procesov znotraj njih ni namenskih sredstev. Odsotnost teh sredstev postavlja mladinske organizacije v odnos odvisnosti, saj primarni financerji mladinskih organizacij ostajajo javne institucije na državni in lokalni ravni, ki omogočajo predvsem projektno financiranje³. Projektno financiranje pa žal prepogosto pomeni prilagajanje poslanstev, namenov in aktivnosti organizacij posameznim določilom razpisov, kar omejuje avtonomijo delovanja mladinskih organizacij.

Pogoji prijave na nekatere javne razpise, kamor bi se sicer mladinske organizacije lahko prijavile, večkrat ne omogočajo prijave mladinskim organizacijam, ker niso specifično programsko profilirane. Tako na primer mladinske organizacije ne morejo kandidirati na razpisih, kjer razpisovalci omejijo prijavo na vsebinske (določen nabor organizacij, ki se ukvarjajo z

³ Izjema so sredstva Urada RS za mladino, ki pa ne zadoščajo osnovnim potrebam mladinskih organizacij za demokratično delovanje.

razpisano tematiko) nevladne organizacije.

Davčna zakonodaja je prilagojena profitnim organizacijam in negativno vpliva na razvoj nevladnega sektorja. Zaradi nizkih prihodkov lahko mladinske organizacije, ki praviloma niso kreditno sposobne, zagotavljajo izvajanje dolgoročnih aktivnosti samo skozi daljša časovna obdobja, kar pomeni varčevanje s presežkom prihodkov nad odhodki, od katerega pa smo po trenutni zakonodaji primorani plačati davek od dohodka pravnih oseb. Presežek prihodkov nad odhodki mladinske organizacije uporabljamo za izvajanje svojega poslanstva, ki je v javnem interesu in kot tak ne bi smel biti podvržen enakim ukrepom, kot veljajo za profitni sektor.

Odsotnost sredstev za delovanje pomeni med drugim pomanjkanje sredstev za zaposlene, kar sili mladinske organizacije v iskanje virov financiranja zaposlitve, ki pa pogosto niso primerni za mladinski sektor, saj (1) ne omogočajo zaposlitve primerno usposobljenih oseb in (2) ne omogočajo trajnostnega zaposlovanja v sektorju. Takšni so npr. razpisi za zaposlovanje dolgotrajno brezposelnih oseb ter razpisi, ki omogočajo zaposlitve le na časovno omejenih aktivnostih.

Ključna lastnost mladinskih organizacij, mladinskost (mlado članstvo, mlado vodstvo), pomeni tudi šibko točko za organizacije. Nenehno menjavanje vodstev in prehajanje generacij v organizaciji pogosto prinaša dodatne kadrovske in organizacijske težave. Eden ključnih izzivov mladinskih organizacij je zato uspešen in pravočasen prenos znanja in izkušenj na naslednjo generacijo. Mladinske organizacije - zaradi uvajanja vedno novih generacij v svoje delovanje - v primerjavi z drugimi nevladnimi organizacijami ne morejo biti tako profesionalne, njihovo delovanje je manj utečeno in rutinsko, voditelji organizacije pogosto nimajo tako dobre socialne mreže, organizacija se težko prijavlja na zahtevne razpise, težje pride do finančnih sredstev itd.

Posledice finančne podhranjenosti so torej kadrovska podhranjenost, ogroženost poslanstva in vsebin, manjše število udeležencev v programih, manjše število članov, nižja kvaliteta demokratičnih procesov, omejena

» *Posledice finančne podhranjenosti so kadrovska podhranjenost, ogroženost poslanstva in vsebin, manjše število udeležencev v programih, manjše število članov, nižja kvaliteta demokratičnih procesov in omejena infrastruktura.*

infrastruktura ipd. Kadrovska podhranjenost je, poleg pomanjkanja finančnih sredstev, tudi posledica prenizke participacije mladih prostovoljcev, kar je predvsem rezultat pomanjkanja časa mladih za tovrstne aktivnosti. Obseg šolskih oz. študijskih obveznosti mladim pogosto ne omogoča participacije v mladinskih organizacijah.

Mladinske organizacije, ki so organizirane kot notranje enote večjih članskih organizacij, nimajo urejenega statusa.

Podmladki političnih strank, ki so v Zakonu o političnih strankah definirani kot mladinske organizacije, in mladinske sekcije znotraj večjih članskih organizacij (društva, zveze društev, sindikati) nimajo ustrezno urejenega statusa, zaradi česar se ne morajo prijavljati na večino razpisov, omejena pa je tudi avtonomnost njihovega delovanja nasploh.

Mladinski svet Slovenije naj bi s pomočjo svojega članstva stremel k čim širši zastopanosti interesov mladih, v sedanjih zakonodajnih okvirih pa so njegove članice lahko le nacionalne mladinske organizacije.

Formalna ureditev (statut) MSS-ju omogoča tudi včlanjevanje specifično vsebinsko usmerjenih mladinskih organizacij, ki ne izpolnjujejo formalnih kriterijev za nacionalno mladinsko organizacijo, obenem pa na nacionalni ravni pokrivajo posamezno mladinsko tematiko oziroma zastopajo interese marginaliziranih skupin mladih. Tovrstnih organizacij MSS po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih⁴ ne more vključevati, čeprav bi to pripomoglo k večji reprezentativnosti organizacije in h kakovostnejšemu zasledovanju njenega poslanstva.

Mladinski sveti lokalnih skupnosti prav tako niso vključeni v delovanje Mladinskega sveta Slovenije, niti nimajo druge krovne organizacije, ki bi

⁴ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih (ZMS-A), Ur.l. RS št. 42/2010. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=97952> (24. 8. 2010).

njihovim članicam omogočila soodločanje pri oblikovanju nacionalnih mladinskih politik.

Mladinski sveti niso povsod priznani kot nevladne organizacije.

» Mladinskim svetom je zaradi posebne pravno-organizacijske oblike pogosto onemogočeno prijavljanje na razpise za sofinanciranje.

Mladinski sveti kljub svoji posebni pravno-organizacijski obliki delujejo po enakih principih kot zveze društev, vendar pa jih Ministrstvo za javno upravo, ki je pristojno za nevladne organizacije, ne prišteva med nevladne organizacije, zaradi česar jim pogosto ni omogočeno prijavljanje na razpise za sofinanciranje.

Lokalne skupnosti za reprezentativnega sogovornika z mladimi prepogosto štejejo mladinske centre.

» Ker razmejitev med mladinskimi centri in mladinskimi sveti ni jasna, prihaja do odsotnosti ustreznega sodelovanja, kar prepogosto vodi v konflikte.

Vendar pa mladinski centri zaradi svoje strukture in osnovnega namena delovanja ne morejo biti zastopniki mladih. V primerjavi z mladinskimi organizacijami, ki so prostovoljna združenja mladih in ki s svojim delovanjem omogočajo mladim oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter – na podlagi slednjih - izvajanje aktivnosti, in v primerjavi z mladinskimi sveti lokalnih skupnosti, ki so krovna združenja teh mladinskih organizacij, mladinski centri ne predstavljajo strukture, ki bi lahko legitimno neposredno zastopala mlade. Na drugi strani mladinske organizacije, zlasti mladinski sveti lokalnih skupnosti, zagotavljajo prostor za oblikovanje stališč mladih v odnosu do lokalnih oblasti.

Mladinski centri predstavljajo predvsem infrastrukturo za izvajanje mladinskega dela, medtem ko so mladinski sveti lokalnih skupnosti krovna združenja mladinskih organizacij. V večini primerov na lokalnih ravneh ta razmejitev ni jasna in posledično med mladinskimi centri in mladinskimi

sveti ni ustreznega sodelovanja, kar prepogosto vodi v konflikte.

Zaradi omenjenih problematik, predvsem pogojev za sofinanciranje njihovega delovanja, se mladinske organizacije preveč usmerjajo v kvantitativne rezultate.

Na ta račun zanemarjajo ključni del svojega poslanstva – (kvalitetne) programe delovanja in izvajanje demokratičnih procesov. Za mladinske organizacije pa je pot, po kateri se rezultat doseže, enako pomembna kot rezultat sam. Mladinske organizacije so se zaradi zunanjih zahtev primorane bolj posvečati pridobivanju članstva kot zagotavljanju kvalitete notranjih demokratičnih procesov, hkrati pa nimajo zagotovljenih pogojev za kvalitetno izvajanje procesov vključevanja celotnega članstva v svoje delovanje, s čimer mlade usposabljaajo za aktivno soustvarjanje družbe. Zakon o mladinskih svetih⁴¹ sicer določa, da se v mladinske svete združujejo avtonomne in demokratične organizacije. Mladinski svet Slovenije pa za izkazovanje demokratičnosti organizacije ne smatra zgolj izpolnjevanja zakonskih določil, ampak tudi skladnost procesov odločanja v organizaciji na vseh ravneh s standardi demokratičnega delovanja. Organizacije - članice MSS naj bi bile na tem mestu zgled mladinske organizacije, ki je učno polje za osvajanje kompetenc aktivnega in odgovornega državljanstva. Zaradi ovir, razdelanih v tem dokumentu, pa organizacije članice MSS niso vedno sposobne dosegati kvalitativnih standardov demokratičnosti.

⁴¹ Zakon o mladinskih svetih (ZMS), Ur.l. RS št. 70/2000. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200070&stevilka=3305> (24. 8. 2010).

PRIPOROČILA

Položaj in pogoje za delovanje mladinskih organizacij, kot so identificirani in opredeljeni v tem programskem dokumentu, je nujno potrebno izboljšati. V Mladinskem svetu Slovenije si v ta namen prizadevamo za implementacijo raznolikih ukrepov s strani države, lokalnih skupnosti in organizacij civilne družbe, ki so osrednji nosilci možnih sprememb na obravnavanem področju.

1| Država (na nacionalnem nivoju) in lokalne skupnosti (na lokalnem nivoju) morajo zagotoviti sredstva za osnovno delovanje mladinskih organizacij in sprejeti ukrepe za zaposlovanje v sektorju. Sredstva

» *Financerji mladinskih organizacij morajo prepoznati pomen mladinskih organizacij in temu primerno povečati financiranje njihovih dejavnosti.*

Urada RS za mladino, ki so edina nenamenska sredstva za mladinske organizacije, je potrebno povečati tako, da bodo zagotavljala normalno delo organizacij, vključno z ustreznim številom zaposlenih. Vlado RS poleg tega pozivamo, da pripravi, Državni zbor RS pa, da sprejme spremembo zakonodaje, ki ureja lokalne skupnosti tako, da lokalne skupnosti obveže k financiranju mladinskih organizacij.

Sofinancerji mladinskih organizacij morajo prepoznati pomen mladinskih organizacij, in sicer (1) kot polja za učenje demokracije ter aktivnega in odgovornega državljanstva, in (2) kot kompetentnih izvajalcev programov oz. projektov na specifičnih področjih. Zato naj zagotovijo sredstva, ki bodo omogočala dvostebno financiranje sektorja - za delovanje in za programe. Urad RS za mladino oziroma lokalne skupnosti naj zagotavljajo sredstva za delovanje, pristojna ministrstva pa naj v svojih razpisih omogočijo prijave mladinskim organizacijam. MSS predlaga, da se sredstva za delovanje mladinskih organizacij namenijo ločeno (1) financiranju demokratičnih procesov v organizaciji, kot so izvedbe zborov članstva in druge oblike vključevanja članstva v vodenje organizacij, in (2) drugim potrebam za delovanje mladinskih organizacij, kot so zaposleni, prostori, oprema, ipd.

- 2| Mednarodno sodelovanje v mladinskem sektorju naj se primerno umesti v sistem financiranja.** Mednarodno sodelovanje je, predvsem v okviru EU, pa tudi širše, ena ključnih komponent mladinskega organiziranja. Ker pa je po svoji naravi povezano z velikimi stroški, mladi pa so v ekonomskem smislu najšibkejši segment prebivalstva, je posebej pomembno, da se zanj zagotovijo ustrezna sredstva.
- 3| Vlado RS pozivamo, da ustanovi sklad za mladinske organizacije,** ki bo prinesel dodatna sredstva Uradu RS za mladino za financiranje delovanja mladinskih organizacij. Sredstva naj sklad pridobi iz tistega dela 0,5 % dohodnin, ki jih zavezanci niso namenili upravičencem.
- 4| Prav tako pozivamo Vlado RS, da poviša odstotek dohodnine, ki ga zavezanci lahko namenijo nevladnemu sektorju, na 1%.**
- 5| Država naj s spremembo davčne zakonodaje za mladinske organizacije zagotovi oprostitev od plačila davka od dohodka pravnih oseb** ter s tem omogoči ugodnejše pogoje za dolgoročne projekte in redno delo. Zakonodaja naj določi varčevanje presežka v t.i. društvenem skladu.

- 6 |** Ministrstvo za šolstvo in šport ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo naj ob spremembah formalnih izobraževalnih sistemov zagotovita, da se **udejstvovanje v mladinskih organizacijah prizna kot del obveznosti znotraj šolskih oz. študijskih programov.**

» Udejstvovanje v mladinskih organizacijah se mora priznati kot del obveznosti znotraj šolskih ali študijskih programov.

del obveznosti znotraj šolskih oz. študijskih programov.

7 | Državo pozivamo, da v zakonodaji in ostalih predpisih, ki urejajo procese razpisov javnih institucij na državni in lokalni ravni, kamor se mladinske organizacije lahko prijavijo za pridobitev finančnih sredstev, **uredi upoštevanje**

prostovoljnega dela kot lastnega finančnega vložka mladinskih organizacij. Prav tako naj se v tem okviru **poveča odstotek možnosti sofinanciranja projektov in programov** – zagotovi naj se višje sofinanciranje manjšega števila kakovostnih projektov in programov ter omeji sofinanciranje večjega števila manj kakovostnih projektov in programov.

- 8 |** Državni zbor RS pozivamo, da v pristojni zakonodaji uredi **pravno-statusno opredelitev mladinskih združenj v okviru ne-mladinskih članskih organizacij.** Urejene morajo biti vloga in odnos do matične organizacije (statutarna opredelitev, članarina, nadzorni organi in odgovornosti). Prepoznane morajo biti kot avtonomne organizacije z lastno pravno subjektiviteto in s samostojnim finančnim poslovanjem (lasten bančni račun, ločeno vodenje poslovnih knjig). Zakonodaja naj torej omogoči, da se lahko znotraj vsake ne-mladinske članske organizacije organizira samostojna notranja enota, ki jo sestavljajo mladi in ki zastopa mlade in njihove interese.

- 9 |** Ne-mladinske članske organizacije, ki že imajo v svoji strukturi posebej organizirane svoje mlade člane, pozivamo k vzpostavitvi **mehanizmov za avtonomno delovanje teh združenj.** Urediti je potrebno tudi problematiko financiranja tovrstnih mladinskih organizacij. Razpise za sofinanciranje naj financerji prilagodijo tako, da bo tudi njim omogočeno črpanje razpisanih sredstev.

10|Državo pozivamo, da zakonodajo, ki ureja delovanje mladinskih svetov, spremeni na mestu, kjer je članstvo v Mladinskem svetu Slovenije omejeno na nacionalne mladinske organizacije. To naj država stori na način, ki bo Mladinskemu svetu omogočil vključevanje več vrst mladinskih organizacij z namenom zagotavljanja večje reprezentativnosti organizacije in kakovostnejšega zasledovanja njenega poslanstva.

» *Zahtevamo, da odločevalci mladinske svete prepoznajo kot nevladne organizacije.*

11|Državni zbor RS pozivamo, da Zakon o mladinskih svetih spremeni tako, da bo **prepoznaval mladinske svete kot nevladne organizacije**, ki delujejo v javnem interesu.

12|Nenazadnje **pozivamo lokalne skupnosti, da vzpostavijo dialog z mladimi preko mladinskih svetov lokalnih skupnosti** in ne preko mladinskih centrov. Mladinski svet Slovenije prepoznava mladinske centre kot organizacije za mlade in ne kot reprezentativnega mladinskega sogovornika lokalni skupnosti.

» *Lokalne skupnosti pozivamo, da mladinske svete prepoznajo kot reprezentativne mladinske sogovornike v lokalnem okolju.*

Takšne strukture so mladinski sveti, zato mladinski sveti lokalnih skupnosti na račun svojega združevanja mladinskih organizacij z različnimi interesnimi, nazorskimi, kulturnimi in političnimi usmeritvami ter demokratičnega sistema delovanja nedvomno najbolje zagotavljajo reprezentativnost na lokalnem nivoju.

V Mladinskem svetu Slovenije pa si v namen izboljšanja položaja mladinskih organizacij prizadevamo tudi za implementacijo ukrepov s strani mladinskih organizacij samih, ki izvajamo mladinsko delo in s tem tudi velik del neformalnega izobraževanja ter priložnostnega učenja za mlade.

13|Mladinske organizacije naj se najprej posvetijo **ureditvi svojega**

delovanja tako, da bodo postale učni prostor za aktivno in odgovorno državljanstvo, saj bodo šele s tem pridobile osnovo za vključitev večjega števila novih članov in članic.

14 | Mladinski sveti načeloma v članstvo vključujejo vse organizacije, ki ustrezajo zakonskim določilom, pa vendar kritično obravnavajo prav demokratične procese v teh organizacijah. **Le tiste organizacije, ki izpolnjujejo standarde demokratičnega organiziranja, naj pridobijo status "prave" mladinske organizacije** in kot take postanejo polno-pravne članice mladinskih svetov.

15 | **Mladinska združenja v okviru večjih članskih organizacij** (podmladki političnih strank, ki so v Zakonu o političnih strankah definirani kot mladinske organizacije, in mladinske sekcije znotraj večjih članskih organizacij, kot so društva, zveze društev, sindikati) **naj si znotraj svojih organizacij prizadevajo ustrezno urediti svoj status in pridobiti avtonomnost.**

16 | **Mladinski svet Slovenije naj se opredeli do vključevanja mladinskih svetov lokalnih skupnosti** v skladu s principi odprtosti, reprezentativnosti in posledično legitimnosti zastopanja mladih.

17 | Ob morebitnem pozivu svojih organizacij članic k pomoči **pri izpolnjevanju standardov demokratičnosti mora Mladinski svet Slovenije zagotoviti ustrezno strokovno podporo.** Obenem nosijo organizacije članice odgovornost, da v primeru nezagotavljanja teh kvalitativnih standardov za pomoč zaprosijo Mladinski svet Slovenije.

» *Mladinske organizacije morajo izpolnjevati standarde demokratičnega organiziranja.*

18 | Za optimalno zagotavljanje pogojev delovanja in razvoja mladih v lokalnih skupnostih naj **mladinski centri in mladinski sveti lokalnih skupnosti dosledno sledijo temeljnemu namenu svojega delovanja, vzpostavijo dialog in se v delovanju med seboj dopolnjujejo.**

ZAKLJUČEK

Ureditev pogojev mladinskega organiziranja v Sloveniji je nujno potreben korak k izboljšanju položaja mladih in mladinskih organizacij ter posledično k zagotavljanju trajnostnega družbenega razvoja. Mladinske organizacije so pogosto namreč najbolj prezrt segment civilne družbe, za katerega po mnenju mnogih ni potrebno uvajati posebnih ukrepov. Vendar pa tako razmišljanje glede na pomembnost dejavnosti, ki jih posameznik pod okriljem mladinskih organizacij opravi v obdobju mladosti, vsekakor ni na mestu. Če si torej želimo zdravo, skladno in povezano družbo, ki bo nudila perspektivno prihodnost in v kateri bodo ljudje z veseljem ter produktivno živeli, moramo ustrezno poskrbeti prav za mlade.

V Mladinskem svetu Slovenije si pri tem prizadevamo za sodelovanje vseh družbenih akterjev, ki lahko kakorkoli prispevajo k izboljšanju obstoječih okoliščin in pogojev. Prizadevamo si za razvoj dolgoročne in usklajene politike, ki bo zadovoljevala potrebe mladih in mladinskih organizacij, jim omogočila uspešno osvajanje neformalnih znanj in izkušenj z mladinskim delom ter jih motivirala k vseživljenjskemu učenju. Na ta način lahko namreč pomembno vplivamo na kakovost življenja v Sloveniji in prihodnost naše družbe.

MOJE BELEŽKE

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

MOJE BELEŽKE

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

MOJE BELEŽKE

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

MLADINSKO ORGANIZIRANJE

Programski dokument Mladinskega sveta Slovenije